

Sygn. akt III AUz 76/14

POSTANOWIENIE

Dnia 1 sierpnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka-Szkibiel (spr.)
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSA Urszula Iwanowska

po rozpoznaniu w dniu 1 sierpnia 2014 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy **M. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek

na skutek zażalenia organu rentowego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 15 kwietnia 2014 r. sygn. akt IV U 2078/13

p o s t a n a w i a :

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Koszalinie IV Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

SSA Jolanta Hawryszko SSA Zofia Rybicka-Szkibiel SSA Urszula Iwanowska

Sygn. akt III AUz 76/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 15 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowił pismo ubezpieczonego z dnia 5 sierpnia 2013 r. zatytułowane odwołaniem od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. jako wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przekazać do Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według właściwości.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy wskazał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z 8 lipca 2013 r., na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U.

z 2012 r., poz. 1551; dalej jako: ustawa z 9 listopada 2012 r.), po rozpatrzeniu wniosku ubezpieczonego z 26 czerwca 2013 r. w sprawie umorzenia należności z tytułu składek ZUS określił, iż według stanu na dzień złożenia wniosku, tj. 26 czerwca 2013 r., umorzeniu podlegają należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od kwietnia

2005 r. do grudnia 2007 r. w łącznej kwocie 30.462,66 zł, w tym z tytułu składek 16.557,66 zł i odsetek 13.905,00 zł, na ubezpieczenie zdrowotne za okres od kwietnia 2005 r. do grudnia 2007 r. w łącznej kwocie 10.451,74 zł, w tym z tytułu składek 5.699,74 zł i odsetek 4.752,00 zł; na Fundusz Pracy za ten sam okres, w łącznej kwocie 2.205,65 zł, w tym z tytułu składek 1.199,65 zł i odsetek 1.006,00 zł. Natomiast postanowieniem z 2 lipca 2013 r. organ rentowy postanowił zawiesić postępowanie w sprawie wniosku ubezpieczonego z 26 czerwca 2013 r. o umorzenie należności z tytułu składek na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2013 r., do czasu ogłoszenia decyzji Komisji Europejskiej stwierdzającej, czy umorzenie należności na mocy wymienionej ustawy nie stanowi pomocy publicznej w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej lub czy stanowi pomoc publiczną zgodną z rynkiem wewnętrznym. Decyzją z 19 lipca 2013 r. organ rentowy uchylił decyzję ZUS Oddziału w K. z 8 lipca 2013 r. w całości.

Sąd Okręgowy na podstawie powyższych ustaleń, przywołując treść art. 83 ustawy z dnia 17 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.; dalej jako: ustawa systemowa) oraz art. 476 § 2 i 3 k.p.c. podkreślił, że wyjątki od trybu zaskarżenia decyzji organu rentowego zostały wymienione w art. 83 ust. 4 powołanej ustawy. Zgodnie z tym przepisem – od decyzji w sprawach o umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, odwołanie nie przysługuje. Strona w tych sprawach może złożyć do Prezesa Zakładu wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, do którego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące odwołań od decyzji, określone w k.p.a., włącznie z zaskarżaniem decyzji do sądu administracyjnego.

W ocenie Sądu Okręgowego, w sprawach o umorzenie zaległych należności z tytułu składek, decyzje wydawane są na podstawie uznania administracyjnego. Zgodnie z art. 83 ust. 4 u.s.u.s., odwołanie do sądu powszechnego od tych decyzji nie przysługuje. Zatem, pismo – odwołanie ubezpieczonego z 5 sierpnia 2013 r. należało przyjąć jako ponowny wniosek o umorzenie zaległych należności z tytułu składek i na podstawie art. 464 § 1 kpc orzec jak w sentencji postanowienia.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiódł organ rentowy. Postanowieniu zarzucił naruszenie przepisu art. 1 ust. 16 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. w związku z art. 83 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i wniósł o jego uchylenie. W uzasadnieniu podniósł, że Sąd I instancji nie zastosował prawidłowo przepisów prawa. Wskazał, że zgodnie z art. 1 ust. 16 ustawy z 9 listopada 2012 r., od decyzji przysługuje odwołanie do sądu. Skoro zatem decyzje umarzające poddane są kontroli sądu, to logicznym jest, że decyzje uchylające te decyzje także powinny być pod kontrolą sądu, zgodnie z przytoczonym przepisem. Sąd wydając postanowienie, zdaniem skarżącego, całkowicie pominął w swych rozważaniach przytoczony przepis ustawy – nie odniósł się do niego i nie dokonał interpretacji. W ocenie organu rentowego, prawidłowa wykładnia tego przepisu prowadzi wprost do wniosku, że celem tej regulacji było poddanie wszelkich decyzji związanych z abolicją składek pod kontrolę sądu. Wskazał, że żaden przepis ustawy nie odsyła do drogi administracyjnej i dlatego też sąd powinien merytorycznie rozpoznać sprawę.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 83 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, od decyzji Zakładu przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i według zasad określonych w przepisach k.p.c.

W myśl art. 83a ust. 2 wyżej wymienionej ustawy, decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach k.p.a.

Sąd Apelacyjny wskazuje nadto, że przepis art. 1 ust. 16 ustawy z 9 listopada 2012 r. stanowi lex specialis wobec przepisu art. 83 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Stanowi on wprost, że od decyzji, o których mowa w art. 1 ust. 8 i 13 ustawy z 9 listopada 2012 r., przysługuje odwołanie do właściwego sądu

w terminie i na zasadach określonych w art. 83 ust. 2, 3, 5-7 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W art. 1 ust. 8 ustawy z 9 listopada 2012 r. wymieniono decyzję określającą warunki umorzenia i ustalającą kwoty należności, natomiast

ust. 13 tego samego artykułu wskazuje dwa rodzaje decyzji: o umorzeniu należności (pkt 1) oraz o odmowie umorzenia należności (pkt 2). Zatem, zgodnie z treścią art. 1 ust. 16, odwołanie do sądu przysługuje od decyzji ZUS: - określającej warunki umorzenia, - o umorzeniu należności, - o odmowie umorzenia należności.

Sąd Apelacyjny wskazuje, że decyzja z 19 lipca 2013 r. nie była decyzją merytoryczną, a decyzją formalną, uchylającą decyzję z dnia 8 lipca 2013 r. określającą warunki umorzenia, a wydana przedwcześnie wobec istniejących nadal przesłanek zawieszenia postępowania określonych w postanowieniu organu rentowego z dnia 2 lipca 2014 r.

Mając na uwadze powołaną przez organ w zaskarżonej decyzji podstawę prawną – art. 154 § 1 i 2 kpa oraz uwzględniając odpowiednio treść art. 83 a ust. 2 ustawy systemowej Sąd Apelacyjny uznał, iż zarzuty wskazane w zażaleniu okazały się trafne.

Zgodnie z uchwałą 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2011 r.,

I UZP 3/10 (OSNP 2011/17-18/233), której nadano moc zasady prawnej, od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (organu rentowego), wydanej na podstawie art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w przedmiocie nieważności decyzji przysługuje odwołanie do właściwego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych.

W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy – między innymi – stwierdził, że ustanowiony w art. 83 ust. 1-3 ustawy systemowej w związku z art. 180 i 181 k.p.a. oraz w związku z art. 476 § 2 k.p.c. sądowy tryb odwoławczy odnosi się - z wyjątkiem przewidzianym wyłącznie w art. 83 ust. 4 ustawy systemowej - do wszystkich decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie indywidualnych spraw. Zasada ustanowionej w tych przepisach trybu odwoławczego polega na tym, że od decyzji Zakładu "przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego" z wyłączeniem zarówno administracyjnego postępowania w jego stadiach instancyjnych, jak i weryfikacji decyzji wadliwych w specjalnych trybach. Wszystko na etapie jednoinstancyjnego postępowania administracyjnego należy do Zakładu, a jedynym środkiem odwoławczym jest "odwołanie do sądu", które przenosi rozpoznanie roszczeń (zobowiązań), co do których Zakład wydał decyzję, na drogę postępowania przed sądem powszechnym. W rezultacie niezależnie od tego, czy podstawę wydania decyzji w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych stanowi art. 83a ust. 1, czy ust. 2 ustawy systemowej, czy też - w braku podstaw do ich zastosowania - przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, organem właściwym do jej wydania jest Zakład (jego właściwa terenowa jednostka organizacyjna - art. 67 ust. 1 pkt 2 ustawy systemowej i art. 476 § 4 pkt 1 k.p.c.), a organem odwoławczym - sąd powszechny. W każdym bowiem z tych przypadków decyzja, jako niewymieniona w art. 83 ust. 4 ustawy systemowej, jest indywidualną decyzją wskazaną w art. 83 ust. 1 tej ustawy, od której przysługuje odwołanie do sądu, wszczynające postępowanie cywilne (art. 83 ust. 2 ustawy systemowej; por. także uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2011 r., II UZP 8/11, OSNP 2012 nr 19-20, poz. 252).

W świetle powyższego, stwierdzić należało, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy, ponieważ powinien odwołanie ubezpieczonego z 5 sierpnia 2013 r. rozpoznać merytorycznie, zgodnie z sądową procedurą odwoławczą, co wynikało zarówno z art. 83 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jak i art. 1 ust. 16 ustawy z 9 listopada 2012 r.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w związku z art. 386 § 4 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

SSA Jolanta Hawryszko SSA Zofia Rybicka-Szkibieli SSA Urszula Iwanowska